

Gorzów Wlkp., dn. 14 lutego 2018 r.

AUTOREFERAT

1. IMIĘ I NAZWISKO

Krzysztof Wasilewski

2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE – Z PODANIEM NAZWY, MIEJSCA I ROKU ICH UZYSKANIA ORAZ TYTULU ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

10.06.2008 – tytuł magistra na kierunku stosunki międzynarodowe, specjalność: regionu świata, uzyskany w dniu 10 czerwca 2008 roku. Tytuł pracy magisterskiej:

Wpływ amerykańskiego neokonserwatyzmu na politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych od prezydentury Richarda M. Nixona do pierwszej kadencji George'a W. Busha

Promotor: prof. dr hab. Wiesław Wróblewski

Jednolite studia magisterskie na kierunku stosunki międzynarodowe (specjalność: regiony świata) rozpocząłem w 2003 r. w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego. Studia te zakończyłem obroną pracy magisterskiej pt. „Wpływ amerykańskiego neokonserwatyzmu na politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych od prezydentury Richarda M. Nixona do pierwszej kadencji George'a W. Busha”, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Wiesława L. Wróblewskiego. Recenzentem rozprawy był prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski.

1

19.04.2011 – stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii, nadany uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Zielonogórskiego z 19 kwietnia 2011 roku. Tytuł rozprawy doktorskiej:

Polityka wewnętrzna i zagraniczna Polski w świetle publicystyki miesięcznika „Dziś. Przegląd Społeczny” (1990-2008)

Promotor: prof. dr hab. Piotr Majer

Tuż po zakończeniu studiów w 2008 r. rozpocząłem pracę zawodową w administracji samorządowej. Jednocześnie kontynuowałem badania naukowe w zakresie nauk o polityce. W konsekwencji powstała rozprawa doktorska, napisana pod opieką naukową prof. dr. hab. Piotra Majera z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Poszerzając swoje zainteresowanie o prasoznawstwo i myśl polityczną, skoncentrowałem się na przedstawieniu okresu transformacji systemowej w Polsce z perspektywy czasopism społeczno-politycznych tzw. postkomunistycznej lewicy, w tym zwłaszcza miesięcznika „Dziś. Przegląd Społeczny”, redagowanego przez Mieczysława F. Rakowskiego. Pismo to starało się angażować w krajową debatę na temat zachodzących w Polsce i na świecie przemian, przedstawiając alternatywne – wobec dominujących – poglądy na takie kwestie jak reformy gospodarcze, rozszerzenie NATO czy stosunki polsko-rosyjskie. Z wykorzystaniem szeregu metod politologicznych przygotowałem pracę opisującą stosunek miesięcznika i jego środowiska do szeregu zagadnień związanych z polityką zagraniczną i wewnętrzną Polski. Chcąc poszerzyć swoje doświadczenie współpracy z różnymi ośrodkami naukowymi, zdecydowałem się otworzyć przewód doktorski w Instytucie Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Recenzentami pracy zostali prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski oraz prof. dr hab. Czesław Osękowski, ówczesny rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego. Publiczna obrona rozprawy doktorskiej miała miejsce 25 marca 2011 roku. Zebrana komisja z uznaniem przyjęła zarówno samą dysertację, jak i moje odpowiedzi na zadane pytania, w konsekwencji czego podjęła decyzję o wnioskowaniu do Rady Wydziału o nadanie mi stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych. W efekcie, uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego z dnia 19 kwietnia 2011 r. otrzymałem stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii.

3. INFORMACJA O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

Ze względu na brak możliwości zatrudnienia na uczelni, po zakończeniu studiów magisterskich rozpocząłem pracę w administracji samorządowej, w działającym przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubuskiego Punkcie Informacji Europejskiej

Europe Direct w Gorzowie Wielkopolskim. Instytucja ta wchodziła w skład sieci punktów finansowanych i prowadzonych przez Komisję Europejską, a do moich zadań należało m.in. organizowanie naukowych i popularnonaukowych konferencji oraz seminariów, jak również tworzenie i publikowanie materiałów (raporty, sprawozdania, ekspertyzy itp.) dotyczących różnych aspektów funkcjonowania Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego oraz procesu integracji europejskiej.

Chcąc związać się zawodowo ze światem nauki, w 2010 r. podjąłem pracę w Ośrodku Badań Euroregionalnych przy Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim na stanowisku bibliotekarza – pracownika naukowego. Na tym stanowisku pracuję do tej pory. Do moich zadań należą m.in. prowadzenie badań naukowych w zakresie medioznawstwa i bibliotekoznawstwa, organizacja konferencji naukowych, redakcja czasopism i publikacji zwartych oraz współpraca z uczelniami wyższymi. Ponadto, od 2012 r. pełnię funkcję koordynatora programu realizowanego przez gorzowską księżnicę wspólnie z Ambasadą USA w Warszawie pn. „Ameryka w twojej bibliotece”, w ramach którego prowadzę działalność popularyzatorską amerykańskiej historii, kultury i polityki.

Od 2012 r. współpracuję – na zasadach wolontariatu – z Akademickim Centrum Badań Euroregionalnych – ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, funkcjonującą pod patronatem Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. W ramach współpracy biorę udział w projektach naukowych dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz zagadnień regionalizmu, a także prowadzę (nieregularne) zajęcia dla studentów oraz uczniów szkół średnich.

Od 2014 r. współpracuję ponadto z Zakładem Języka Angielskiego Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, gdzie prowadzę (nieregularne) zajęcia dla studentów z zakresu historii Stanów Zjednoczonych i stosunków etnicznych.

4. WSKAZANE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ.U. NR 65, POZ. 595 ZE ZM.).

Zgodnie z art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.) jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazuję monografię zatytułowaną:

„Bezdomnych gromady niemale...” Dyskurs migracyjny na łamach prasy amerykańskiej (1875-1924), która ukazała się w listopadzie 2017 r. nakładem Oficyny Wydawniczej Bractwa Trojka (Poznań, 640 s. ISBN: 978-83-947-490-4-0).

Omówienie celu naukowego, osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Książka pt. *„Bezdomnych gromady niemale...” Dyskurs migracyjny na łamach prasy amerykańskiej (1875-1924)* to podsumowanie moich kilkuletnich badań nakierowanych na analizę związków między polityką, mediami a mniejszościami narodowymi i etnicznymi oraz imigrantami. To także efekt poszerzenia zainteresowań naukowych od kwestii dotyczących zaledwie jednej grupy etnicznej bądź społeczności imigranckiej (tj. Polonii) do studiów nad „Obcym” w ogóle, z wykorzystaniem różnorodnych perspektyw badawczych z zakresu nauk społecznych, np. ekonomii politycznej czy postkolonializmu. Połączyłem je z takimi koncepcjami jak ramy medialne i model propagandy, które z kolei pozwoliły mi na opisanie analizowanego dyskursu przy użyciu narzędzi i metod właściwych dla politologii i nauk o mediach.

Zgodnie z tytułem, głównym celem podjętych w przedstawionej książce badań jest ramowa analiza dyskursu migracyjnego na łamach prasy amerykańskiej w latach 1875-1924. Wykorzystując dorobek takich badaczy jak Michael Foucault, Norman Fairclough i inni, dyskurs migracyjny zdefiniowałem jako językowe (jak również pozajęzykowe) wyobrażenie zjawiska migracji i samych imigrantów, którego cechy wynikają z kontekstu społecznego, politycznego i kulturowego. Tak rozumiany dyskurs jest zatem wypadkową tego, jak jego twórcy – m.in. media i politycy – postrzegają rzeczywistość oraz jak ją konstruują. W przypadku migracji warto pamiętać, że odegrała ona wielką rolę w powstaniu i dalszym rozwoju Stanów Zjednoczonych. Według ostrożnych szacunków

w latach 1880 – 1930 łączna liczba imigrantów przybyłych do USA przekroczyła 27,5 mln. Wielokrotnie przywoływane w literaturze sformułowanie „państwo imigrantów”, nie jest więc wyłącznie publicystyczną retoryką, lecz trafnie opisuje ten amerykański fenomen.

Obrane ramy czasowe dla analizy prasowego dyskursu wiążą się z dwoma punktami zwrotnymi w amerykańskim podejściu do zjawiska imigracji. Początkowa data – rok 1875 – znamionuje przyjęcie pierwszej ustawy federalnej regulującej napływ obcokrajowców. Tak zwany *Page Act (Ustawa Page’a)* skupiał się wyłącznie na jednej grupie narodowej, a u jego podstaw stały obawy ekonomiczne, polityczne i rasowe. Te same czynniki doprowadziły do uchwalenia w 1924 r. *Immigration Act* (tzw. *Ustawa Johnsona-Reeda*), który kompleksowo rozwiązywał tę kwestię, doprowadzając do faktycznego zakończenia masowej imigracji do Stanów Zjednoczonych w pierwszej połowie XX w. W międzyczasie zaś doszło do poważnych przemian społecznych, ekonomicznych i kulturowych – niemniej istotnych dla postrzegania zjawiska imigracji, co samo ustawodawstwo federalne. Zarazem zaś, obie skrajne daty wyznaczają granice badanego dyskursu prasowego, umożliwiając tym samym analizę jego powstania i ewolucji. To właśnie w momentach podejmowania istotnych decyzji dotyczących polityki imigracyjnej, liczba publikowanych artykułów prasowych związanych z tym tematem osiągała swoje apogeum. Wówczas też dyskurs był najintensywniejszy, jego cechy charakterystyczne najbardziej widoczne, przez co angażował on wszystkie klasy społeczne.

Temat migracji w Stanach Zjednoczonych doczekał się tysięcy opracowań z różnych dyscyplin naukowych autorów z całego świata. Pokażnym dorobkiem w tym zakresie mogą pochwalić się także rodzeni badacze, choć należy dodać, że swoje zainteresowania koncentrują oni przede wszystkim na dziejach polskiej diaspory w USA, zwłaszcza zaś jej dorobku kulturalnym, gospodarczym i organizacyjnym. Do tego grona należy zaliczyć publikacje i artykuły poświęcone medialnej i politycznej aktywności emigrantów, w tym monografie polskojęzycznych czasopism czy biografie polonijnych działaczy, dziennikarzy i wydawców. Naturalnie, największym zainteresowaniem temat migracji w USA cieszy się wśród amerykańskich naukowców. O ile jednak współczesny stosunek amerykańskich mediów do zjawiska migracji podejmuje liczne grono badaczy, o tyle za niewystarczającą należy uznać liczbę opracowań umieszczających dyskurs migracyjny w historycznym kontekście. Większość informacji dotyczących ówczesnej prasowej recepcji imigracji i jej wpływu na społeczeństwo amerykańskie oraz politykę imigracyjną znajduje się w publikacjach traktujących dzieje imigracji do Stanów

Zjednoczonych kompleksowo. Są to więc przeważnie książki historyczne, choć uwzględniające także kontekst socjologiczny i politologiczny. Z tego też powodu uznałem, że debatę na temat imigracji i imigrantów prowadzoną na łamach amerykańskiej prasy w latach 1875-1924 warto poddać analizie z perspektywy politologicznej i medioznawczej.

Wykorzystane w książce pojęcia ramowania (framingu) i ram medialnych czerpią z koncepcji Ervinga Goffmana i polegają – w dużym skrócie – na selekcji wybranych aspektów danego tematu, poprzez które jest on zaprezentowany w mediach. Jak wskazują dotychczasowe opracowania, analiza ramowa jest niezwykle przydatną metodą badania medialnego dyskursu migracyjnego. Podstawy teoretyczne, jak i praktyczne zastosowanie analizy ramowej, znajdują wykorzystanie szczególnie w badaniach politologicznych i medioznawczych utrzymanych w paradygmacie krytycznym. W celu ustalenia mechanizmu selekcji i sposobów przedstawiania przez media różnych tematów wykorzystałem „model propagandy” skonstruowany przez Edwarda S. Hermana i Noama Chomskiego. Swoją analizę relacji między światem mediów a polityki oparli oni na pięciu filtrach, tj. koncentracji rynku mediów, uzależnienia od reklam, poleganiu na informacjach rządowych, dezaprobacie (ang. *flak*) oraz antykomunizmie, który został zastąpiony ogólną krytyką poglądów kwestionujących kapitalizm. To właśnie wymienione pięć filtrów posłużyło mi do analizy dyskursu imigracji i imigrantów na łamach amerykańskiej prasy. Podstaw teoretycznych dostarczył także postkolonializm i neomarksizm, zwłaszcza zaś ich interpretacja pojęcia hegemonii kulturowej.

Opierając się zatem na dotychczasowych dociekaniach teoretycznych, jak również badaniach empirycznych dotyczących dyskursu migracyjnego, skonstruowałem trzy hipotezy odnoszące się do analizowanego amerykańskiego dyskursu prasowego z lat 1875-1924:

H1: Imigracja w dyskursie prasowym jawiła się jako zagrożenie.

H2: Prasowy dyskurs migracyjny opierał się na trzech głównych ramach problemowych: ekonomicznej, politycznej (cywilizacyjnej) i społecznej (rasowej).

H3: Dyskurs migracyjny na łamach amerykańskiej prasy służył wzmocnieniu hegemonii kulturowej dominującej elity.

Zagadnienia imigracji, stosunku do niej elit i samego dyskursu prasowego znajdują się w zainteresowaniu politologii. W związku z tym wykorzystałem metody badawcze tradycyjne dla tej dyscypliny nauki (o czym poniżej), zaś weryfikację powyższych hipotez oparłem na

zbiorowym jakościowym studium przypadku. Składające się na nie poszczególne studia przypadków to ważne wydarzenia polityczne lub społeczne z lat 1875-1924, które prowadziły do zauważalnego natężenia tematyki migracyjnej w dyskursie prasowym. Studium przypadku nie ma określonej metodologii. Stosujący je badacze korzystają więc ze wszystkich dostępnych metod i technik badawczych, które pozwalają lepiej poznać dane zagadnienie. Proces gromadzenia i analizy materiału w przedstawionej pracy prowadziłem zgodnie z zasadą triangulacji Normana Denzina, a także w oparciu o procedury wskazane przez innych badaczy. Obok więc metod jakościowych wykorzystałem metody ilościowe. Natomiast podstawowe źródła badawcze uzupełniłem o dodatkowy materiał historyczny.

Za pośrednictwem repozytorium cyfrowego *ProQuest Historical Newspapers* przeprowadziłem ilościową analizę zawartości prasy, w której za jednostkę badawczą przyjąłem cały tekst. Jej głównym zadaniem było udzielenie odpowiedzi na pytanie, w jakich okresach poszczególne tytuły prasowe najczęściej pisały o imigracji i imigrantach. Z jednej więc strony analiza zawartości spełniła funkcję kontrolną – potwierdziła bowiem, że w badanym okresie to właśnie wybrane przypadki spotkały się z największym zainteresowaniem ze strony ówczesnej prasy. Z drugiej, jej wyniki posłużyły mi do wyodrębnienia zbiorów tekstów, które następnie wykorzystałem w kolejnych etapach badania. Szczegółowy spis tekstów poddanych analizie znajduje się w aneksie książki.

Przedstawiona jako osiągnięcie praca ma przede wszystkim charakter jakościowy, stąd poszczególne zbiory liczące od kilkuset do kilku tysięcy tekstów okazały się zbyt obszerne, w związku z czym dokonałem dalszej redukcji ich wielkości. Do szczegółowych badań doбираłem teksty z danego zbioru do momentu, aż kolejne jedynie powielały znane już schematy i tematy. Zostały one następnie pogrupowane w trzy podstawowe kategorie, które roboczo nazwałem ekonomiczną, polityczną i społeczną. Wspomniane kategorie utworzyłem metodą dedukcji, na podstawie wcześniejszej literatury przedmiotu. Tak pozyskane i skatalogowane teksty posłużyły mi do analizy ramowej, opartej na krytycznej analizie dyskursu (KAD). Przeprowadzając analizę dyskursu czerpałem przede wszystkim z podejścia historycznego, zaproponowanego i stosowanego przez Ruth Wodak. Tak zwana historyczna analiza dyskursu (*discourse – historical approach*) zawiera się w trzech fundamentach, które znajdują się także w centrum zainteresowań niniejszej pracy: krytyce, władzy i ideologii. Podobnie jak KAD, historyczna analiza dyskursu nie koncentruje się jedynie na badaniu językowego przedstawienia danego zjawiska, lecz stara się je wyjaśnić z różnych analitycznych perspektyw, uwzględniając przede wszystkim kontekst politologiczny

i historyczny badanego dyskursu. W tym przypadku wykorzystałem m.in. metodę analizy systemowej, metodę porównawczą, metody historyczne oraz analizę instytucjonalno-prawną.

Podstawowym materiałem badawczym były teksty opublikowane na łamach prasy amerykańskiej w latach 1875-1924. Część z nich została pozyskana z komercyjnego repozytorium cyfrowego *ProQuest Historical Newspapers*, zawierającego kompletne zbiory następujących czasopism (w porządku alfabetycznym): „The Atlanta Constitution”, „The Chicago Daily Tribune”, „The Los Angeles Times”, „The New York Times”, „The Washington Post” oraz „The Baltimore Afro-American” i „The Chicago Defender”. Pięć pierwszych należało do najbardziej szanowanych i prestiżowych w badanym okresie. Z kolei dwa ostatnie tytuły, skierowane przede wszystkim do Afroamerykanów, wybrałem w celu zbadania kontr-dyskursu. Zostały one ponadto uzupełnione o amerykańskie czasopisma, zdigitalizowane w ramach federalnego projektu *Chronicling America*. Wśród nich znalazły się zarówno czasopisma lokalne, jak i te najpoczytniejsze, wydawane w Nowym Jorku, w tym przede wszystkim „The New York Herald”, „The New York Sun” czy „The New York Tribune”. Poszczególne tytuły dobrałem w taki sposób, aby uzyskać możliwie kompletny przekrój ówczesnego czasopiśmiennictwa amerykańskiego. W mniejszym stopniu wykorzystałem zbiory zgromadzone w komercyjnych repozytoriach, takich jak *America's Historical Newspapers*, *Early American Imprints* (Series I-II), *Historical Newspapers* oraz *Nineteenth Century U.S. Newspapers*.

Ważny materiał źródłowy stanowiły ponadto zbiory prasy zamieszczone na mikrofilmach, znajdujących się w Roosevelt Institute for American Studies (wcześniej Roosevelt Study Center) w Middelburgu w Holandii, John F. Kennedy Institute for North American Studies w Berlinie oraz Cambridge University Library. Przeprowadzona przeze mnie kwerenda w ww. instytucjach dotyczyła przede wszystkim amerykańskiej prasy radykalnej (anarchistycznej, socjalistycznej, skrajnie prawicowej itp.), partyjnej oraz lokalnej. Mimo bowiem postępującej cyfryzacji poszczególnych tytułów prasowych, nadal większość z nich dostępna jest jedynie w formie mikrofilmów. Dokładne przebadanie materiałów źródłowych dotyczących tak szerokiej kwestii jak zjawisko migracji w USA wymagało więc kwerendy w wielu zbiorach, rozsianych po różnych instytucjach w wielu krajach. Dzięki pozyskanym stypendiom udało mi się dotrzeć do najważniejszych zbiorów prasy amerykańskiej w Europie. Kompletna lista zbadanych przeze mnie kolekcji znajduje się w książce. Z kolei aneks zawiera spis wszystkich zbadanych artykułów.

Rozdział pierwszy przedstawionej książki stanowi wprowadzenie teoretyczne do podejmowanej w dalszej części pracy analizy ramowej dyskursu imigracyjnego toczonego na łamach prasy amerykańskiej w latach 1875-1924. Rozpoczyna go refleksja nad rozwojem prasy amerykańskiej czy też szerzej – kształtowaniem się systemu medialno-politycznego w USA – od zarania po lata 20. XX w. Szczególną uwagę zwrócono w nim na wzajemne powiązania między prasą a elitami politycznymi i gospodarczymi, za których emanację można uznać m.in. koncentrację prasy oraz jej komercjalizację. Przybliżenie dziejów amerykańskiej prasy posłużyło następnie do wyprowadzenia wniosków teoretycznych. Wykazując główne założenia teorii liberalnej oraz jej mankamenty, do opisu amerykańskiego systemu medialnego przyjąłem perspektywę krytyczną, wpisując rolę mediów w społeczeństwie w koncepcję hegemonii kulturowej Antonio Gramsciego i teorię ideologii Louisa Althussera. Następnie przybliżyłem model propagandy Edwarda Hermana i Noama Chomskiego, jako wyjaśniający proces „produkcji zgody” przez media, także w przypadku tematyki imigracyjnej. Ostatnia część pierwszego rozdziału została poświęcona dyskursowi imigracyjnemu i ramom medialnym, jako efektowi hegemonii kulturowej dominującej elity.

Kolejne rozdziały, zamieszczone w układzie chronologicznym, zostały poświęcone kolejnym etapom ewolucji prasowego dyskursu imigracyjnego z lat 1875-1924. Każdy z przedstawionych w nich tematów stanowi odrębne studium przypadku. Rozdział drugi rozpoczyna analiza zjawiska imigracji do Stanów Zjednoczonych w drugiej połowie XIX w. z uwzględnieniem ówczesnych doświadczeń innych państw docelowych dla emigrantów, w tym przede wszystkim Kanady i Australii. Część zasadniczą natomiast stanowi analiza dyskursu prasowego towarzysząca pierwszym rozwiązaniom politycznym – na szczeblu federalnym – dotyczącym regulacji napływu obcokrajowców do Stanów Zjednoczonych. Przedmiotem analizy jest więc prasowe przedstawienie chińskich imigrantów i ocena dwóch dotyczących ich ustaw – tzw. *Page Act* z 1875 r. oraz *Chinese Exclusion Act* (*Ustawa o wykluczeniu Chińczyków*) przyjęty siedem lat później.

Rozdział trzeci zawiera cztery studia przypadków. Pierwszy z nich to analiza dyskursu prasowego związanego z rosnącą aktywnością anarchistów w USA w dwóch ostatnich dekadach XIX w. Wskazuje on na proces utożsamiania poglądów politycznych z pochodzeniem etnicznym. Drugi badany przypadek dotyczy prasowej recepcji tzw. nowej imigracji, a więc imigrantów z Europy Wschodniej i Południowej, w okresie, w którym kształtowały się podstawowe założenia badanego dyskursu. Z kolei w trzecim studium przypadku przybliżyłem lokalny dyskurs imigracyjny, prowadzony na łamach prasy ze

stanów południowych, a związany z realizacją projektu „Nowego Południa”. Trzeci rozdział kończy omówienie reakcji prasy amerykańskiej na zwiększające się uprawnienia władzy federalnej w kształtowaniu polityki migracyjnej.

Rozdział czwarty rozpoczyna się od ponownej analizy dyskursu prasowego na temat anarchistów. Tym razem jednak, analiza koncentruje się na pierwszych latach XX w., nie tylko dowodząc trwałości tego dyskursu, ale także pokazując jego radykalizację. Kolejne studium przypadku ma charakter głównie lokalny, jako że przedstawia ocenę japońskiej migracji z przełomu XIX i XX w. z perspektywy prasy kalifornijskiej i hawajskiej. Trzecie studium przypadku traktuje dyskurs migracyjny o wiele szerzej, jako część dyskursu na temat tworzącego się amerykańskiego narodu. Tym samym uświadamia, jak wcześniejsze wyobrażenia na temat imigrantów odegrały istotną rolę w odpowiedzi na pytanie, kto zasługuje na amerykańskie obywatelstwo, a kto powinien być z tego zaszczytu wykluczony. Ostatni w tym rozdziale przypadek stanowi podsumowanie dotychczasowych. Omawiam w nim bowiem debatę prasową towarzyszącą pracom tzw. Komisji Dillinghama, której zadaniem było dokonanie „obiektywnej i naukowej” oceny wpływu migracji na gospodarkę, politykę i społeczeństwo Stanów Zjednoczonych, a która w ostatecznym efekcie usankcjonowała podział obcokrajowców na „pożądanych” i „niepożądanych”.

Przedmiotem analizy rozdziału piątego jest prasowy dyskurs migracyjny z drugiej dekady XX w. Rozpoczyna go studium przypadku pt. *Imigracja w dobie progresywizmu*, w którym przedstawiono, w jaki sposób idea progresywizmu wpływała na postrzeganie zjawiska migracji przez elity. Następnie przybliżona została „czerwona gorączka”, a więc reakcja prasy amerykańskiej na zagrożenie dla USA wynikające ze zdobycia władzy w Rosji przez bolszewików. Można ją zatem odbierać jako kontynuację dotychczasowego dyskursu na temat anarchistów. Trzecie studium przypadku przedstawia prasowe reperkusje przyjęcia w 1917 r. *Immigration Act*, ustawy, która m.in. wprowadzała dla potencjalnych imigrantów obligatoryjny test z czytania i pisania. Ostatni w tym rozdziale przypadek dotyczy akcji amerykanizacyjnej. Analizuje on jak rosnący nacjonalizm wpływał na społeczne postrzeganie obcokrajowców.

Rozdział szósty koncentruje się wokół dwóch ustaw – *Emergency Quota Act* z 1921 r. oraz *Immigration Act* z 1924 r. Rozpaczynam go analizą zjawiska migracji do USA po zakończeniu I wojny światowej. Jednocześnie przedstawiam jego medialne wyobrażenie w tym okresie. Następnie umieszczam ówczesny dyskurs migracyjny w kontekście burzliwej

debaty na temat członkostwa Stanów Zjednoczonych w Lidze Narodów. Zawierał on bowiem w sobie wszystkie dotychczasowe elementy oraz stworzył podstawy pod dyskusję nad całościową zmianą amerykańskiej polityki imigracyjnej. Przyjęcie ustaw z 1921 r. i 1924 r. można uznać za kłamrę, zamykającą pewien etap w postrzeganiu – nie tylko prasowym – zjawiska imigracji w USA. O ile bowiem *Page Act* i *Chinese Exclusion Act* dotyczyły zaledwie jednej grupy narodowościowej, o tyle ustawy z lat 20. XX w. rozwiązywały problem imigracji kompleksowo. Towarzyszący im dyskurs prasowy był więc niejako podsumowaniem całej dotychczasowej debaty na temat masowego napływu obcokrajowców.

W każdym z rozdziałów oraz poszczególnych studiach przypadku szczególną uwagę poświęciłem procesom politycznym i społecznym zachodzącym w danym okresie w Stanach Zjednoczonych. Nie rzadko ich opis i ocena pod względem objętości dorównują samej analizie ramowej dyskursu. Wynika to z podstawowych założeń metody, zgodnie z którą dyskurs nie istnieje w próżni, lecz funkcjonuje w określonym kontekście. Taki podział akcentów był także rezultatem wyrażonego w rozdziale pierwszym założenia, że prasowy dyskurs imigracyjny służył przede wszystkim utrzymaniu hegemonii kulturowej dominującej elity.

Zasadniczą część książki wieńczy podsumowanie, gdzie dokonałem bilansu dotychczasowych ustaleń oraz oceny trafności postawionych hipotez. Całość kończy bibliografia, aneks, zawierający listę artykułów prasowych, które zostały poddane analizie, oraz streszczenie w języku angielskim.

Dokonana analiza zgromadzonego materiału dowiodła, że imigracyjny dyskurs prasowy prowadzony na łamach amerykańskiej prasy w latach 1875-1924 nie tylko wpływał na społeczny odbiór napływających – w coraz większej liczbie – obcokrajowców, ale także odgrywał istotną rolę w konserwowaniu systemu politycznego oraz w zdefiniowaniu narodu amerykańskiego. Pierwszy etap analizowanego dyskursu przypadł na lata 1875-1882. Jego ramy czasowe wyznaczyła debata na temat rosnącej liczby chińskich imigrantów i związanych z tym faktem możliwych zagrożeń dla amerykańskiej gospodarki, ale także dla państwa i przetrwania całej „anglosaskiej cywilizacji”. Drugi etap w analizowanym dyskursie prasowym można zlokalizować na przełomie XIX i XX w. Okres ten charakteryzował się istotnymi przeobrażeniami w strukturze etnicznej imigracji. Co więcej, zmiana dotyczyła nie tylko samej narodowości imigrantów, ale przede wszystkim ich kapitału finansowego i kulturowego, a także samego sposobu postrzegania swojej obecności w Stanach

Zjednoczonych. O ile tzw. stara imigracja przybywała do USA przeważnie z zamiarem stałego osiedlenia, o tyle znacząca część Włochów czy Słowian traktowała swój pobyt tymczasowo, jako szansę na szybkie wzbogacenie się i powrót do stron ojczystych. Taka postawa przejawiała się często w niechęci do asymilacji i zamykaniu się w etnicznych gettach. W okresie tym daje się także zauważyć rosnącą rolę instytucji federalnych, które po wojnie secesyjnej zdobywały coraz większe uprawnienia, kosztem poszczególnych stanów.

Trzeci etap w dyskursie prasy amerykańskiej na temat imigracji i imigrantów przypadł na pierwszą dekadę XX w. i stanowił rozwinięcie dwóch poprzednich. Podbudowywał on polityczny aspekt imigracji, w czym istotną rolę ponownie odegrało epatowanie strachem przed anarchizmem, które tym razem doprowadziło do uwzględnienia w amerykańskim ustawodawstwie migracyjnym możliwości wykluczenia ze względów politycznych. Nie rezygnowano także z postrzegania imigracji przez pryzmat rasy, o czym świadczy kampania prasowa wymierzona w japońskich imigrantów. Obecności rasistowskich odniesień w dyskursie migracyjnym nie sposób oddzielić od klimatu intelektualnego tego okresu.

Czwarty etap w prasowym dyskursie migracyjnym to druga dekada XX w., zwłaszcza zaś lata pierwszej wojny światowej. Chociaż Stany Zjednoczone włączyły się do tego konfliktu dopiero w 1917 r., to istotny wzrost nastrojów nacjonalistycznych dało się zauważyć już dużo wcześniej. Jednocześnie coraz większy wpływ na postrzeganie obcokrajowców odgrywał rasizm oraz eugenika – usankcjonowane przez władze federalne i uważane za „naukowo obiektywne”. Nic zatem dziwnego, że imigranci jawili się w debacie prasowej jako zagrożenie dla państwa amerykańskiego, jego instytucji, gospodarki, przede wszystkim zaś dla narodu.

Piąty – ostatni – etap badanego dyskursu przypadł na pierwszą połowę lat 20. XX w. Zaangażowanie Stanów Zjednoczonych w pierwszą wojnę światową – choć zakończone sukcesem militarnym i gospodarczym – doprowadziło do wzrostu nastrojów izolacjonistycznych we wszystkich klasach i grupach społecznych. W dyskursie z lat 1919-1924 swoje apogeum osiągnęły teorie rasistowskie, w tym eugenika, i nacjonalizm. Powtarzane na łamach najpoczytniejszych czasopism opinie o „nasyceńiu kraju obcokrajowcami” i problemach z asymilacją większości z nich doprowadziły w konsekwencji do zamknięcia amerykańskich granic przed zagranicznymi pracownikami.

Przeprowadzona analiza pozytywnie zweryfikowała postawione trzy hipotezy. Zgromadzone i zbadane teksty dowiodły, że zjawisko imigracji jawiło się w ówczesnym dyskursie prasowym przede wszystkim jako zagrożenie (H1). Co więcej, zbudowany wokół tego motywu dyskurs imigracyjny opierał się na trzech głównych ramach: ekonomicznej, politycznej (cywilizacyjnej) i społecznej (H2). Można także uznać, że tak ramowany dyskurs służył wzmocnieniu hegemonii kulturowej dominującej elity, o czym świadczy zakonserwowanie systemu społeczno-politycznego w omawianym okresie (H3).

Przedstawiona jako osiągnięcie książka poszerza stan wiedzy na temat analizy dyskursów migracyjnych w ogóle, a dyskursu imigracyjnego na łamach prasy amerykańskiej na przełomie XIX i XX w. w szczególności. Co do pierwszej kwestii, to wiele spośród spostrzeżeń zawartych w pracy znajduje zastosowanie w analizie współczesnego medialnego dyskursu imigracyjnego. Wykorzystane koncepcje, w tym hegemonii kulturowej, kozła ofiarnego czy roli ideologii posiadają uniwersalne znaczenie do opisu rzeczywistości. Przede wszystkim zaś praca wykazała przydatność analizy ramowej do badania zawartości mediów. Przyjęte główne ramy dyskursu wciąż wyznaczają granice medialnej dyskusji o migracji i migrantach. Mogą zatem posłużyć również do opisu współczesnych mediów. Także model propagandy Hermana i Chomskiego okazał się właściwym do opisu dyskursu imigracyjnego, co poszerzyło jego zastosowanie o tę tematykę. Dotychczas bowiem model propagandy stosowany był przeważnie w analizie zachowania mediów amerykańskich w okresie zimnej wojny. Tymczasem, praca udowodniła, że można go wykorzystać do opisu funkcjonowania mediów w różnych okresach i kontekstach politycznych. Innymi słowy, wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy warto w kolejnych badaniach skonfrontować z rezultatami badań bieżącego dyskursu imigracyjnego, nie tylko w USA.

Przedłożona praca to również ważne opracowanie dotyczące tematu imigracji do USA z przełomu XIX i XX w. zbadane z perspektywy mediów amerykańskich. Dotychczas bowiem badacze wykorzystywali prasę amerykańską w niewielkim stopniu, co wiązało się m.in. z trudnym dostępem do zbiorów. Natomiast w niniejszej pracy udało się poddać analizie najważniejsze tytuły prasowe z lat 1875-1924, dzięki kwerendom w licznych instytucjach badawczych i bibliotekach, m.in. w Middelburgu i Berlinie. Artykuły prasowe zostały skonfrontowane z pozostałym materiałem źródłowym, tj. aktami prawnymi, przemówieniami w Kongresie, danymi statystycznymi czy też opracowaniami instytucji federalnych i stanowych. Ze względu na brak wcześniejszych rodzimych tego typu prac, wszystkie wykorzystane w książce fragmenty sam przetłumaczyłem na j. polski. Tak zdobyty materiał

źródłowy – w połączeniu z repozytoriami cyfrowymi – umożliwił mi dokładne poznanie i opisanie debaty prasowej na temat imigracji i imigrantów, a w konsekwencji ukazanie przemian społecznych, gospodarczych i politycznych, które zaszły w badanym okresie w Stanach Zjednoczonych. Masowy napływ ludności odbywał się bowiem równolegle do wielu przekształceń wewnętrznych i zewnętrznych, jak m.in. tworzenie się współczesnego narodu amerykańskiego, postępująca urbanizacja i uprzemysłowienie państwa, wzrost roli rządu federalnego, zaznaczenie przez USA swojej pozycji na arenie międzynarodowej (początek „amerykańskiego imperium”) itp. Dyskusja na temat imigracji i imigrantów na łamach prasy amerykańskiej nie odbywała się w oderwaniu od powyższych kwestii, lecz stanowiła ich nieodłączny element.

Książkę można zatem rozpatrywać nie tylko jako analizę dyskursu prasowego, ale także jako analizę systemową (zwłaszcza w rozumieniu Davida Eastona i Talcotta Parsonsa) rozwoju instytucji federalnych Stanów Zjednoczonych i samego ustroju politycznego USA w przełomowym dla tego państwa okresie. Skutki masowej imigracji do USA z przełomu XIX i XX w., jak również podjęte wówczas kierunki dotyczące rozwoju gospodarczego i politycznego państwa, są bowiem odczuwane do dziś. W związku z tym książka dostarcza koncepcji i schematów nie tylko do analizy bieżącej debaty imigracyjnej, ale także do zbadania współczesnego społeczeństwa amerykańskiego, składającego się z osób o różnym pochodzeniu etnicznym, posiadających różny kapitał kulturowy itp. Ponadto, książka wzbogaca wiedzę na temat kształtowania się władzy federalnej w USA, w którym to procesie kwestia kontroli imigracji odegrała kluczowe znaczenie. Warto również przyjrzeć się opisanym powiązaniom między światem amerykańskiej polityki, biznesu i mediów. Wychodząc z koncepcji ekonomii politycznej, posłużyły one do zbadania wpływu na postrzeganie zjawiska imigracji i samych imigrantów przez społeczeństwo amerykańskie na przełomie XIX i XX w. Wnioski znajdujące się w książce warto zatem uwzględnić w przyszłych analizach współczesnych relacji mediów, polityki i gospodarki w USA.

Praca stanowi także przykład wykorzystania zbiorów cyfrowych w badaniach naukowych. Poszerza zatem wiedzę na temat humanistyki cyfrowej. Dostęp do cyfrowych repozytoriów i bibliotek nie tylko pozwolił na zgromadzenie części materiałów, ale także umożliwił przeprowadzenie analizy ilościowej na skalę, która przy tradycyjnych metodach wymagałaby wielkich nakładów osobowych i czasu. Warto zatem wykorzystać metody i techniki badawcze zastosowane w książce w dalszych tego typu projektach.

5. POZOSTALE OBSZARY ZAINTERESOWAŃ NAUKOWYCH I POZOSTALE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWO-BADAWCZE ORAZ ORGANIZACYJNE

5.1. Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie

W latach 2011-2017, a więc po uzyskaniu stopnia doktora, opublikowałem 52 artykuły, zamieszczone w czasopismach naukowych (22) i publikacjach zbiorowych (30), w tym sześć tekstów w j. angielskim. Byłem autorem dwóch monografii (uzupełniona wersja doktoratu oraz przedstawiona powyżej praca). Ponadto, współredagowałem pięć tomów studiów politologicznych i historycznych. Jako sekretarz redakcji, a następnie redaktor naczelny, uczestniczyłem w wydaniu ośmiu numerów czasopisma naukowego pt. „Przegląd Polsko-Polonijny”. Dodatkowo opublikowałem 13 recenzji (w tym jedną w j. angielskim), omówień i sprawozdań w rodzimych i zagranicznych czasopismach naukowych. Szczegółowy spis wszystkich tekstów znajduje się w załączniku do autoreferatu. Tematyka większości artykułów koncentruje się wokół kwestii politologii, komunikowania społecznego, historii mediów oraz zagadnień związanych z migracjami. Według bazy „Publish or Perish”, liczba cytowań moich prac wynosi 7, a indeks Hirscha 2. Uczestniczyłem w 29 konferencjach naukowych – krajowych i międzynarodowych – zaś w ośmiu z nich pełniłem funkcję organizatora bądź sekretarza, w przypadku siedmiu dodatkowo wchodziłem w skład komitetów organizacyjnych (szczegółowy spis znajduje się w załączniku).

Tematyka poruszona w przedstawionej pracy stanowi rozwinięcie i poszerzenie moich dotychczasowych zainteresowań naukowych. Mimo że do tej pory nie udało mi się związać zawodowo z żadną uczelnią wyższą lub instytutem badawczym, tuż po zakończeniu studiów magisterskich podjąłem współpracę z lubuskim środowiskiem naukowym, posiadającym znaczny dorobek w badaniu dziejów Polonii i polskiej emigracji. Owocem tej współpracy był udział w konferencjach oraz artykuły naukowe opublikowane w tomach studiów politologicznych, które ukazały się jeszcze przed moją obroną doktoratu. Pierwsze moje próby naukowe podejmowały tematykę wojennego uchodźstwa polskiego (tzw. Druga Wielka Emigracja), analizowały bowiem myśl polityczną polskiej elity emigracyjnej oraz jej stosunek do zmian zachodzących w Polsce po 1945 r. Już po obronie doktoratu, w ramach Stowarzyszenia Naukowego „Polska w Świecie”, którego byłem jednym z inicjatorów, udało się pozyskać w latach 2011-2012 grant przyznany przez Biuro Polonijne Senatu RP na zbudowanie zespołu naukowego, zajmującego się badaniem i przybliżaniem dziejów Polonii

i polskiej emigracji w XX w. W skład zespołu weszli badacze z Polski i zagranicy, przedstawiciele takich ośrodków naukowych jak University of Alberta w Edmonton, Kanada, Freie Universität w Berlinie, Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku, Instytutu Polsko-Skandynawskiego w Kopenhadze, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Zielonogórskiego i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Dzięki zaangażowaniu tak wielu osób i przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, powstał zespół, który rozpoczął wieloaspektowe i interdyscyplinarne badania nad fenomenem polskiej diaspory. W efekcie, został powołany półrocznik naukowy pt. „Przegląd Polsko-Polonijny – The Poland-Polonia Review”, którego byłem sekretarzem, a od 2012 r. redaktorem naczelnym. Dzięki moim staraniom oraz zaangażowaniu całej redakcji, periodyk znalazł się na liście B czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (początkowo 4, a następnie 5 punktów w ówczesnej skali 1-10) i przez wiele lat pozostawał jedynym punktowanym czasopismem naukowym ukazującym się w Gorzowie. W trakcie pięciu lat, pod moim kierunkiem ukazało się 8 numerów czasopisma. Przez ten czas w periodyku były publikowane teksty polskich i zagranicznych autorów, w j. polskim, angielskim czy rosyjskim. W ramach realizowanego grantu Biura Polonijnego zorganizowałem ponadto dwie konferencje naukowe poświęcone polskiej diasporze. Wygłoszone w ich trakcie referaty zostały następnie opublikowane w dwóch tomach studiów historycznych i politologicznych pod moją redakcją: *Polski misjonarz na ziemi argentyńskiej* (2011 r.) oraz *W nieustannej trosce o polską diasporę* (2012 r.)

Zainteresowania z zakresu Polonii i politycznej roli emigracji mogłem dalej rozwijać dzięki stypendium naukowemu przyznanemu mi w 2012 r. przez Visegrad International Fund (Open Society Foundations) – Open Society Archives, które umożliwiło mi miesięczny staż w Central European University oraz Open Society Archives w Budapeszcie. W trakcie pobytu zgromadziłem materiały dotyczące sposobów i metod komunikowania Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa z różnymi grupami społecznymi w kraju. Uczestniczyłem także w zespole badawczym pod kierunkiem prof. Istvana Reva. Pokłosem mojego stażu był m.in. artykuł zamieszczony w „Przeglądzie Polsko-Polonijnym” oraz referat pt. *Radio Free Europe's Polish Section and its struggle against communist propaganda*, wygłoszony w Central European University w Budapeszcie. Pośród tekstów poruszających powyższą tematykę chciałbym wymienić następujące:

1. *Obraz emigracji niepodległościowej w „Gazecie Wyborczej” (1989-1991)*, „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 2015, t. 7(18), s. 63-81.

2. *Myśl zachodnia w prasie emigracyjnego harcerstwa w Wielkiej Brytanii i USA (1945- 1990)*, [w:] (red.) M. Semczyszyn, T. Sikorski, A. Wątor, *Nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia: ludzie – koncepcje – realizacja do 1989 r.*, Szczecin 2013, s. 359-373.
3. *Powstanie styczniowe na falach Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa*, „Przegląd Polsko-Polonijny” 2012, nr 4(2), s. 319-334.
4. *Opieka nad Polonią i emigracją po 1989 roku*, „Przegląd Polsko-Polonijny” 2011, nr 1, s. 59-70.

Systematycznie poszerzałem swoje zainteresowania dotyczącej kwestii migracji i mediów, o takie zagadnienia jak rola mediów w budowie wspólnot i kształtowaniu ich tożsamości, media mniejszości narodowych i etnicznych czy dyskursy mniejszościowe. Jednocześnie zacząłem łączyć powyższe tematy z perspektywą komunikowania międzykulturowego, a także postkolonializmu. Bezpośrednim efektem tych zainteresowań są dwie prace zbiorowe powstałe pod moją redakcją, a mianowicie *Mniejszości regionu pogranicza. Separacja – Adaptacja – Integracja – Asymilacja* (2012 r.) oraz *Lokalne, regionalne, transnarodowe. Rola mediów w kształtowaniu wspólnot* (2016 r.). Powyższe publikacje uzupełniały artykuły opublikowane w rodzimych periodykach naukowych i pracach zbiorowych (szczegółowy wykaz w załączeniu). Równolegle do badań empirycznych nakierowanych na analizę relacji między poszczególnymi mniejszościami a mediami, podejmowałem badania w wymiarze teoretycznym, co zaowocowało serią artykułów poświęconych teorii ramowej, sferze publicznej i mediom alternatywnym. Swoje badania w kierunku teorii mediów mogłem kontynuować dzięki stażowi w Cambridge University Library (sierpień 2017 r.), który odbyłem w ramach stypendium, przyznanym przez Corbridge Trust. Do najciekawszych – moim zdaniem – tekstów w tej kategorii należą:

1. *Rola prasy lokalnej w podtrzymywaniu więzi emigrantów z „małą ojczyzną”. Przyczynek historyczny*, [w:] *Lokalne, regionalne, transnarodowe. Rola mediów w kształtowaniu wspólnot*, (red.) K. Kopecka-Piech, K. Wasilewski, Gorzów Wlkp. 2016, s. 35-50.
2. *Media and the sacralization of history*, „Central European Journal of Communication”, 2016 nr 9 (1), s. 114-130.

3. *Mniejszości narodowe i etniczne w lubuskiej prasie*, [w:] *Media-biznes-kultura*, Gdynia-Galway 2015, s. 503-522.
4. „*Le Monde diplomatique*” jako przykład czasopisma globalnego, [w:] *Komunikowanie masowe i polityka medialna w epoce globalizacji i cyfryzacji – aspekty międzynarodowe*, (red.) J.W. Adamowski, A. Jaskiernia, Warszawa 2013, s. 127-146.
5. *Funkcje i rola mediów mniejszości narodowych i etnicznych na przykładzie mediów romskich*, [w:] (red.) J. Faryś, P. Krzyżanowski, B. Orłowska, *Romowie w Europie. Tożsamość i współczesne wyzwania*, Gorzów Wlkp. 2013, s. 283-298.

Wraz z objęciem stanowiska koordynatora programu współpracy między Ambasadą USA w Warszawie a gorzowską księżnicą pn. „Ameryka w twojej bibliotece” w połowie 2012 r., swoje dotychczasowe zainteresowania naukowe wykorzystałem na niwie badań amerykańskiego systemu medialnego i politycznego oraz sposobów przedstawiania zjawiska migracji przez amerykańskie media. Obok wielu repozytoriów cyfrowych, udostępnionych w ramach współpracy, materiały do badań zebrałem w trakcie dwóch staży naukowych w 2015 r. i 2016 r. Pierwszy został ufundowany przez Roosevelt Institute for American Studies (wcześniej Roosevelt Study Center) w Middelburgu w Holandii, gdzie pod opieką naukową dr. Hansa Krabbendama realizowałem projekt pt. „American radical right media and immigration, 1918-1941”. Z kolei w 2016 r. odbyłem miesięczny staż w John F. Kennedy Institute for North American Studies przy Freie Universität w Berlinie. Pod opieką naukową prof. Jessiki Gienow-Hecht realizowałem projekt pt. „Desirables and undesirables. The portrayal of immigration and immigrants in American newspapers, pamphlets and books, 1875-1924”. Dzięki obu stażom nie tylko udało mi się pozyskać materiały, ale przede wszystkim mogłem uczestniczyć w pracach zespołów badawczych prowadzonych przez specjalistów w zakresie amerykanistyki i mediów. Obok przedstawionej pracy, bezpośrednim efektem moich zagranicznych staży są artykuły naukowe w periodykach krajowych i zagranicznych poruszające badane przeze mnie tematy. Pośród artykułów podejmujących wymienione powyżej zagadnienia można wymienić:

1. *American press and the depiction of immigrants as anarchists, 1886-1888*, “Hungarian Journal of English and American Studies” 2017, vol. XXIII, no. 2, s. 371-386.

2. *Internetowa aktywność amerykańskiego ruchu alternatywnej prawicy i jej wpływu na radykalizację debaty imigracyjnej w Stanach Zjednoczonych*, „Kultura-Media-Teologia” 2017, nr 30, s. 102-121.
3. „*Huffington Post*” i „*OhmyNews*”. *Analiza porównawcza dwóch globalnych dzienników internetowych*, [w:] *Rozwój Internetu a zmiany w mediach, systemach medialnych oraz społecznych*, (red.) A. Jaskiernia, K. Gajlewicz-Korab, Warszawa 2016, s. 347-360.
4. „*The Ski Family*”. *Image of the Polish immigrant in the American press in the late 1800s and early 1900s*, [w:] *Połacy w Ameryce. Materiały z polsko-amerykańskiej konferencji naukowej z okazji 50-lecia Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce*, t. I, (red.) M. Kordas, K. Kucharski, I. Stefaniak, Warka 2017, s. 436-449.

Obok dominującej tematyki, w swoich badaniach naukowych podejmuję także kwestie mediów lokalnych oraz ich roli w kształtowaniu lokalnej kultury politycznej i pamięci zbiorowej. Tematyką tą zainteresowałem się wraz z podjęciem pracy w Ośrodku Badań Euroregionalnych przy Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp. Pośród celów statutowych ośrodka jest prowadzenie badań w zakresie historii regionalnej, mniejszości narodowych i tożsamości lokalnych. Wykorzystując dostępne materiały, prowadzę badania nad dziejami oraz współczesnym stanem mediów regionalnych i lokalnych na Ziemi Lubuskiej. Do poruszanych przeze mnie zagadnień należą zwłaszcza obecny stan prasy lokalnej, kształtowanie się lokalnego ośrodka komunikowania masowego oraz konsekwencje procesu konwergencji mediów na lokalny rynek mediów. W ramach prowadzonych badań nawiązałem współpracę z Zakładem Dziennikarstwa Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Instytutem Dziennikarstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Ponadto, we współpracy z Akademickim Centrum Badań Euroregionalnych przy Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp. uczestniczyłem w projektach poświęconych mniejszościom narodowym i etnicznym zamieszkującym Ziemię Lubuską, co przełożyło się na opublikowane na ten temat artykuły oraz uczestnictwo w konferencjach naukowych. Trzecim zagadnieniem, podejmowanym przeze mnie w ramach pracy w Ośrodku Badań Euroregionalnych, jest pamięć zbiorowa oraz rola mediów lokalnych w jej kształtowaniu. Część zrealizowanych przeze mnie badań w tym kierunku została sfinansowana dzięki dwóm grantom przyznanych mi przez Ośrodek Pamięć i Przyszłość we

Wrocławiu w 2012 r. i 2014 r. Pierwszy dotyczył gorzowskiej prasy drugiego obiegu i jej roli w przełamaniu informacyjnego monopolu PZPR. Drugi natomiast posłużył zgromadzeniu materiałów dotyczących pamięci zbiorowej lokalnej elity oraz tzw. Kresowiaków, a więc osób przesiedlonych na Ziemię Lubuską z Kresów Wschodnich. Pośród tekstów poświęconych tej tematyce można wyróżnić:

1. *Od „wyzwolenia od faszyzmu” do „bolszewickiej okupacji”. Kultura pamięci zakończenia drugiej wojny światowej w prasie lubuskiej*, „Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” 2016, nr 8, s. 131-148
2. *Kultura polityczna pogranicza w okresie przemian*, „Język, Religia, Tożsamość” 2016, nr 1, s. 255-266.
3. *Prasa parafialna w diecezji zielonogórsko-gorzowskiej. Rekonesans badawczy*, „Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze” 2015, nr 7, s. 141-151.
4. *Przemiany pamięci zbiorowej na Ziemi Lubuskiej*, [w:] *Ziemia Lubuska. Dziedzictwo kulturowe i tożsamość regionu w perspektywie powojennego siedemdziesięciolecia*, (red.) T. Nodzyński, M. Tureczek, Gorzów Wlkp. – Zielona Góra 2015, s. 167-175.
5. *Lubuskie media na przełomie pierwszej i drugiej dekady XXI wieku*, [w:] *Zmiany medialne i komunikacyjne. Media. Wizerunek. Biznes*, t. 2, (red.) K. Kopecka-Piech, Gdańsk 2015, s. 15-47.
6. *Wpływ nowych mediów na gorzowski rynek prasy, radia i telewizji*, „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 2014, nr 6(17), s. 163-176.
7. *Prasa lokalna w prasie centralnej ostatniej dekady PRL*, „Rocznik Prasoznawczy” 2014, nr 7, s. 11-32.

W dalszym ciągu też prowadzę badania politologiczne, rozpoczęte podczas prac nad doktoratem, a poświęcone dziejom polskiej lewicy i jej prasy. Pominąwszy teksty nawiązujące do tematu rozprawy doktorskiej, a więc przedstawiające różne aspekty funkcjonowania miesięcznika „Dziś. Przegląd Społeczny”, koncentruję się przede wszystkim na analizie sytuacji prasy lewicowej i alternatywnej w Polsce po 1989 r. Obok ilościowego aspektu rozwoju tego segmentu prasy, badam m.in. zawartość poszczególnych tytułów oraz ich linię programową w kontekście przemian społeczno-politycznych w kraju i stosunków międzynarodowych. W swoich pracach staram się odpowiedzieć na pytanie jak ta grupa

polityczna postrzegała i oceniała tzw. okres transformacji systemowej w Polsce. Pod tym względem analizuję zatem lewicową (tzw. postkomunistyczną) myśl polityczną. Pośród tekstów podejmujących tę tematykę można wymienić:

1. *Rosja i stosunki polsko-rosyjskie w opinii prasy polskiej lewicy postkomunistycznej 1990-1999*, [w:] *Obrazy Rosji i Rosjan w mediach*, (red.) I. Hofman, J. Maguś, Lublin 2016, s. 71-88.
2. „Sztandar Młodych” i „Po Prostu” wobec Października ’56, [w:] *Przełom Października ’56*, (red.) P. Dybicz, Warszawa 2016, s. 181-208.
3. *Prasa lewicowa po 1989 roku*, [w:] *Spoleczne i historyczne konteksty funkcjonowania mediów*, (red.) M. Kaczmarczyk, D. Rott, M. Koszember-Wiklik, M. Boczkowska, Sosnowiec 2015, s. 135-149.
4. „Po prostu” i „Wiadomości Kulturalne” – dwie nieudane próby reaktywacji pisma społeczno-kulturalnego po 1989 r., [w:] *Media i dziennikarstwo w XX wieku. Studia i szkice historycznoprasowe*, (red.) M. Kaczmarczyk, M. Boczkowska, Sosnowiec 2015, s. 25-36.

Jako pracownik biblioteki, część swojej pracy naukowej poświęcam również kwestiom bibliotekoznawstwa. Na mój dorobek w tym zakresie składają się przede wszystkim artykuły przybliżające dzieje i funkcjonowanie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim oraz jej rolę w budowaniu i kształtowaniu tożsamości regionalnej i lokalnej. Odrębne zagadnienie bibliotekoznawcze, którym się zajmuję, to biblioteki cyfrowe. W tematyce tej łączy się moje doświadczenie zawodowe z rosnącym zainteresowaniem humanistyką cyfrową i różnego rodzaju repozytoriami cyfrowymi. Wiąże się z to z wykorzystywaniem źródeł cyfrowych w moich badaniach naukowych, czego najlepszym przykładem jest przedstawiona książka, opierająca się między innymi na zbiorach udostępnianych przez cyfrowe biblioteki, archiwa i pozostałe repozytoria. Spośród tekstów z tego zakresu warto wymienić:

1. *Co biblioteki cyfrowe mogą zaoferować prasoznawcom?*, [w:] *Książka – Biblioteka – Informacja. Między podziałami a wspólnotą*, (red.) J. Dzieniakowska, M. Olczak-Kardas, Kielce 2016, s. 649-664.
2. *Rola gorzowskiej księżnicy w „odkrywaniu” pogranicza polsko-niemieckiego*, [w:] *25 lat wspólnych badań nad pograniczem polsko-niemieckim*, red. E. Jaworski, Kostkiewicz-Górska, K. Wasilewski, Gorzów Wlkp. 2017, s. 151-161.

3. *Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp.*, „Forum Bibliotek Medycznych” 2014, nr 13, s. 193-213.

5.2. Recenzje, omówienia i sprawozdania

Obok publikacji własnych artykułów i udziału w konferencjach, staram się aktywnie uczestniczyć w życiu naukowym poprzez zamieszczanie recenzji i omówień publikacji, a także sprawozdań z organizowanych wydarzeń naukowych. W swoim dorobku posiadam recenzje wydawnictw z zakresu politologii, medioznawstwa oraz historii:

1. N. Fischer, *Spider Web. The Birth of American Anticommunism*, Champaign 2016, „Americana. E-Journal of American Studies in Hungary” 2017, vol. XIII, no 1.
2. *Zemsta emancypacji. Nacjonalizm, uchodźcy, muzułmanie*, (red.) T. Nowicki, Gdańsk 2017, „Studia Medioznawcze” 2017, nr 4.
3. J. Trojanowski, *Propaganda amerykańska w polskiej publicystyce konserwatywnej i narodowej w latach 1898-1939*, Warszawa 2017, „Studia Medioznawcze” 2017, nr 2.
4. I. Fiut, *Współczesne transformacje medialne. Prasa bezpłatna, nowe media i etyka*, Kraków 2015, „Studia Medioznawcze” 2016, nr 3.
5. K. Wasilewski, K. Kopecka-Piech, *Sprawozdanie z Seminarium Młodych Medioznawców i Komunikologii „Komunikacja i media”*, Gorzów Wielkopolski, 4 grudnia 2015, „Studia Medioznawcze” 2016, nr 2.
6. *Media Business Culture/ Media Biznes Kultura*, t. 2, red. M. Łosiewicz, A. Ryłko-Kurpiewska, Gydnia-Galway 2015, „Studia Medioznawcze” 2015, nr 3.
7. A. Szymańska, A. Hess, *Mniejszości narodowe, etniczne i religijne w przekazie mediów*, Kraków 2014, „Studia Medioznawcze” 2015, nr 1.
8. W. Szymczuk, *Prasa mniejszości polskiej na Ukrainie*, Toruń 2012, „Studia Medioznawcze” 2013, nr 2.
9. T. Mieleczarek, *Raport o śmierci polskich gazet*, Warszawa 2012, „Rocznik Prasoznawczy” 2012, nr 6.
10. P. Andrews, *Dziennikarstwo sportowe. Praktyczny przewodnik*, Kraków 2009, „Kultura Fizyczna” 2012, zeszyt XI.
11. J. Foks, *Unia Europejska i sport. Implikacje członkostwa Polski w Unii Europejskiej dla polskiego sportu*, Warszawa 2006, „Kultura Fizyczna” 2012, zeszyt XI.
12. Pasko, *Wyścig Pokoju w dokumentach władz partyjnych i państwowych 1948-1980*, Kraków 2009, „Kultura Fizyczna” 2012, zeszyt XI.

13. M. Kindziuk, *Kardynał Józef Glemp. Ostatni taki prymas*, Warszawa 2010, [w:] *Polski misjonarz na ziemi argentyńskiej. Studia historyczne i politologiczne*, (red.) M. Szczurbiński, K. Wasilewski, Gorzów Wlkp. 2011.

5.3. Projekty i granty

W ramach pracy naukowej i zawodowej realizowałem następujące projekty i granty (kolejność chronologiczna) naukowe:

W 2011 r. Biuro Polonijne Senatu RP przyznało grant, zrealizowany w ramach Stowarzyszenia Naukowego „Polska w Świecie”. W ramach dwuletniego projektu pn. „Powojenne dzieje polskiej diaspory” powołano zespół badawczy, pod moim kierownictwem, którego prace przedstawiono podczas dwóch konferencji naukowych, tj. Państwo polskie a diaspora polska w świecie (1918-2011) oraz Organizacyjna, wychowawcza i sportowa działalność polskiego harcerstwa na obczyźnie (1912-2010). Ponadto w ramach grantu powołano półrocznik naukowy pt. „Przegląd Polsko- Polonijny – The Poland Polonia Review”, który ukazywał się w latach 2011-2015, a którego byłem początkowo sekretarzem, a następnie redaktorem naczelnym.

W 2012 r. zrealizowałem miesięczny staż naukowy w Open Society Archives (Central European University) w Budapeszcie, ufundowany przez Visegrad International Fund. Podczas stażu przeprowadziłem kwerendę materiałów do projektu pt. „Radio Free Europe's Polish Section and its struggle against the communist propaganda” oraz uczestniczyłem w grupie roboczej prowadzonej przez prof. Istvana Reva.

Również w 2012 r. otrzymałem Grant Oral History ufundowany przez Ośrodek Pamięć i Przyszłość we Wrocławiu na realizację projektu pt. „Jak Feniks z popiołów. Prasa drugiego obiegu województwa gorzowskiego (1980-1989)”. Projekt polegał na zebraniu relacji uczestników drugiego obiegu w woj. gorzowskim, które następnie posłużyły do analizy wpływu tego segmentu prasy na przełamanie monopolu informacyjnego PZPR.

W 2014 r. ponownie otrzymałem Grant Oral History ufundowany przez Ośrodek Pamięć i Przyszłość we Wrocławiu, tym razem na realizację projektu pt. „Z Frontem Jedności Narodu. Relacje gorzowskich elit politycznych PRL”. Projekt polegał na zebraniu relacji działaczy partyjnych, dziennikarzy prasy partyjnej i aktywistów, odgrywających istotną rolę w kształtowaniu życia społeczno-politycznego woj. gorzowskiego w latach 1975-1989. Projekt posłużył także do zebrania relacji przesiedleńców z Kresów Wschodnich i ich oceny przemian zachodzących w Polsce po 1945 r.

Także w 2014 r. uczestniczyłem w „Wakacyjnej Pracowni Historycznej”, tygodniowym projekcie poświęconym humanistyce cyfrowej, zrealizowanym przez Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie.

W 2015 r. otrzymałem grant badawczy ufundowany przez Roosevelt Institute for American Studies (wcześniej Roosevelt Study Center) w Middelburgu w Holandii, na odbycie dwutygodniowego stażu naukowego w tej instytucji w ramach projektu „American right-wing periodicals and their impact on the US politics, 1918-1945”. Obok kwerendy, uczestniczyłem w pracach zespołu kierowanego przez dr. Hansa Krabbendam.

W 2016 r. otrzymałem grant badawczy ufundowany przez John F. Kennedy Institute for North American Studies w Berlinie (Freie Universität) na odbycie miesięcznego stażu naukowego w tej instytucji w ramach projektu „Desirables and undesirables. The portrayal of immigration and immigrants in American newspapers, pamphlets and books, 1875-1924”). Podczas stażu przeprowadziłem kwerendę w zespołach JFKI oraz brałem udział w zebraniach zespołu prowadzonego przez prof. Jessikę Gienow-Hecht.

Także w 2016 r. byłem jednym z pomysłodawców i wykonawców projektu badawczego pn. „25 lat wspólnych badań nad pograniczem polsko-niemieckim”, zrealizowanego przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp., a sfinansowanego przez grant Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. W ramach grantu zorganizowano konferencję naukową oraz wydano wieloautorską monografię, której byłem współredaktorem.

W 2017 r. otrzymałem grant badawczy ufundowany przez Corbridge Trust na trzytygodniową kwerendę biblioteczną w Cambridge University Library w ramach projektu „Alternative media, discourse framing, and immigration”.

Również w 2017 r. otrzymałem William P. Heidrich Research Fellowship ufundowane przez the Library of University of Michigan na realizację (lipiec – sierpień 2018 r.) projektu badawczego pt. „American radical discourse on nationality, ethnicity, and immigration, 1880s-1920s”.

5.4. Aktywność organizatorska

Od początku swojej działalności naukowej, staram się aktywnie uczestniczyć w organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć o charakterze badawczym i naukowym. Jak już wspomniałem, w 2011 r., dzięki grantowi z Biura Polonijnego Senatu RP, otrzymałem możliwość utworzenia i prowadzenia zespołu badawczego zajmującego się dziejami polskiej diaspory w XX w. W 2011 r. w ramach prac zespołu został wydany pierwszy numer „Przeglądu Polsko-Polonijnego – The Poland-Polonia Review”, który następnie przyjął formę półrocznika. Początkowo pełniłem w nim funkcję sekretarza redakcji, a od 2012 r. jego redaktora naczelnego. Dzięki moim staraniom periodyk znalazł się na liście czasopism naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, otrzymując najpierw 4, a następnie 5 punktów (w ówczesnej skali 1-10). Ze względu na brak dalszego finansowania, w 2015 r. czasopismo zostało przekazane instytucji zewnętrznej. W ramach wspomnianego grantu Biura Polonijnego zdołano także zorganizować dwie międzynarodowe konferencje naukowe, przy których pełniłem funkcję sekretarza konferencji. Były to:

1. Państwo polskie a diaspora polska w świecie (1918-2011) – Poznań, 20-21 października 2011 r., we współpracy z Instytutem Wschodnim Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
2. Organizacyjna, wychowawcza i sportowa działalność polskiego harcerstwa na obczyźnie (1912-2010) – Gorzów Wielkopolski, 3-4 listopada 2011 r., w ramach Stowarzyszenia Naukowego „Polska w Świecie”.

Referaty wygłoszone podczas wyżej wymienionych konferencji zostały następnie wydane w pracach zbiorowych pod moją redakcją:

1. *W nieustannej trosce o polską diasporę. Tom studiów historycznych i politologicznych dedykowany Księdzu Arcybiskupowi Szczepanowi Wesołemu*, (red.) R. Nir, M. Szczerbiński, K. Wasilewski, Gorzów Wlkp. – Pułtusk 2012.
2. *Polski misjonarz na ziemi argentyńskiej. Studia historyczne i politologiczne*, (red.) M. Szczerbiński, K. Wasilewski, Gorzów Wlkp. 2011.

Pozostałe konferencje, które organizowałem bądź współorganizowałem i pełniłem funkcję sekretarza to:

1. Mniejszości regionu pogranicza polsko-niemieckiego. Separacja – adaptacja – integracja – asymilacja, WiMBP Gorzów Wlkp., 18 października 2012 (organizator, sekretarz konferencji).
2. Ruch Ludowy na Ziemi Lubuskiej, WiMBP Gorzów Wlkp., Gorzów Wlkp., 15 listopada 2012 r. (organizator, sekretarz konferencji).
3. Informują i edukują – książka i prasa polska na obczyźnie w XXI w., Stowarzyszenie Naukowe „Polska w Świecie”, WiMBP Gorzów Wlkp., 28-29 listopada 2013 r. (organizator, sekretarz konferencji).
4. Wschodnie i zachodnie emigracyjne szlaki Polaków. Ślady polonijnej obecności w kulturach świata – dziedzictwo duchowe: kulturowe i cywilizacyjne, Instytut Wschodniej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 20-21 listopada 2014 r. (współorganizator).
5. Seminarium medioznawcze „Komunikacja i media”, WiMBP Gorzów Wlkp., AWF Wrocław, 4 grudnia 2015 r. (organizator, sekretarz konferencji).
6. 25 lat wspólnych badań nad pograniczem polsko-niemieckim, WiMBP Gorzów Wlkp., 10 grudnia 2016 r. (organizator, sekretarz konferencji).
7. Dzieje, ewolucja i znaczenie emigracji zarobkowej z Polski do Francji od 1919 roku do współczesności – 24 października 2017 r., we współpracy z Uniwersytetem Zielonogórskim (współorganizator, sekretarz konferencji).

5.5. Popularyzacja nauki

Obok działalności naukowej, aktywnie udzielam się także na polu popularyzatorskim i publicystycznym. Jeszcze przed obroną doktoratu, w 2010 r. podjąłem współpracę z tygodnikiem „Przegląd”, gdzie od tej pory publikuję artykuły poświęcone najnowszej historii Polski i świata, stosunkom międzynarodowym oraz mediom i Stanom Zjednoczonym. W 2013 r. zostałem stałym współpracownikiem i członkiem zespołu redakcyjnego tego pisma. Łącznie, w tygodniku opublikowałem do tej pory 58 tekstów, spośród których wiele było tzw. „okładkowymi”. Obok „Przeglądu”, moje teksty z zakresu politologii, medioznawstwa i historii ukazywały się także m.in. w „Dzienniku Trybuna”, „Przeglądzie Socjalistycznym”, „Forum Klubowym”, „ATAK-u”, „Dialogu Edukacyjnym” oraz na portalach internetowych, m.in. „Lewica.pl” i „Trybuna.eu”.

Jako naukowiec i publicysta występowałem także w audycjach Radia RDC, TVP Kultura i TVP Gorzów Wielkopolski oraz Teletop (gorzowska telewizja kablowa). Ponadto, wykorzystując media społecznościowe, staram się popularyzować tzw. humanistykę cyfrową i biblioteki cyfrowe. Prowadzę profil pn. „Repozytoria i biblioteki cyfrowe”, na którym zamieszczam w j. polskim i angielskim informacje dotyczące dostępnych w internecie bibliotek cyfrowych i gromadzonych przez nie materiałów.

Jestem zwolennikiem otwartego dostępu do publikacji naukowych. Wielką wagę przykładam do tego, aby z mojego dorobku mogli swobodnie korzystać wszyscy potencjalni zainteresowani. W związku z czym, większość moich artykułów naukowych oraz monografii, które redagowałem, jest zamieszczona w internecie w różnych darmowych repozytoriach cyfrowych (m.in. Centrum Otwartej Nauki, Google Books, Academia.edu, Mendeley, Research Gate). Także przedstawiona książka pt. *Bezdomnych gromady niemale...* została wydana na licencji Creative Commons 3.0, dzięki czemu może z niej korzystać szerokie grono czytelników.

Rezultaty badań prowadzonych przeze mnie w ramach Euroregionalnego Ośrodka Badań przy Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp. przedstawiam w formie wykładów popularnonaukowych, skierowanych przede wszystkim do młodzieży. Wykłady te organizowane są nieregularnie, w zależności od zapotrzebowania szkół i uczelni, z którymi biblioteka współpracuje. Ponadto, w ramach programu „Ameryka w twojej bibliotece” realizuję seminaria i wykłady na temat historii Stanów Zjednoczonych. Wykłady te prowadzę w języku polskim i angielskim – w bibliotece, a także w instytucjach zewnętrznych (m.in. Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie, szkoły średnie).

